

En planet med sjokolade:

Og en dyreart med bevissthet til fortider og fremtider:

- Kan dette være et tilfeldig sammenfall?

Hvis ikke: Går årsakssammenhengen fra

- Sjokolade til bevissthet

Eller fra

- Bevissthet til sjokolade?



Gunnar S. Eskeland

ENE Senteret, SNF, NTRANS

Professor, NHH

Desember 2021

"We do not
want riches.
We want
peace and
love."

~ Red Cloud



White man made me many promises.

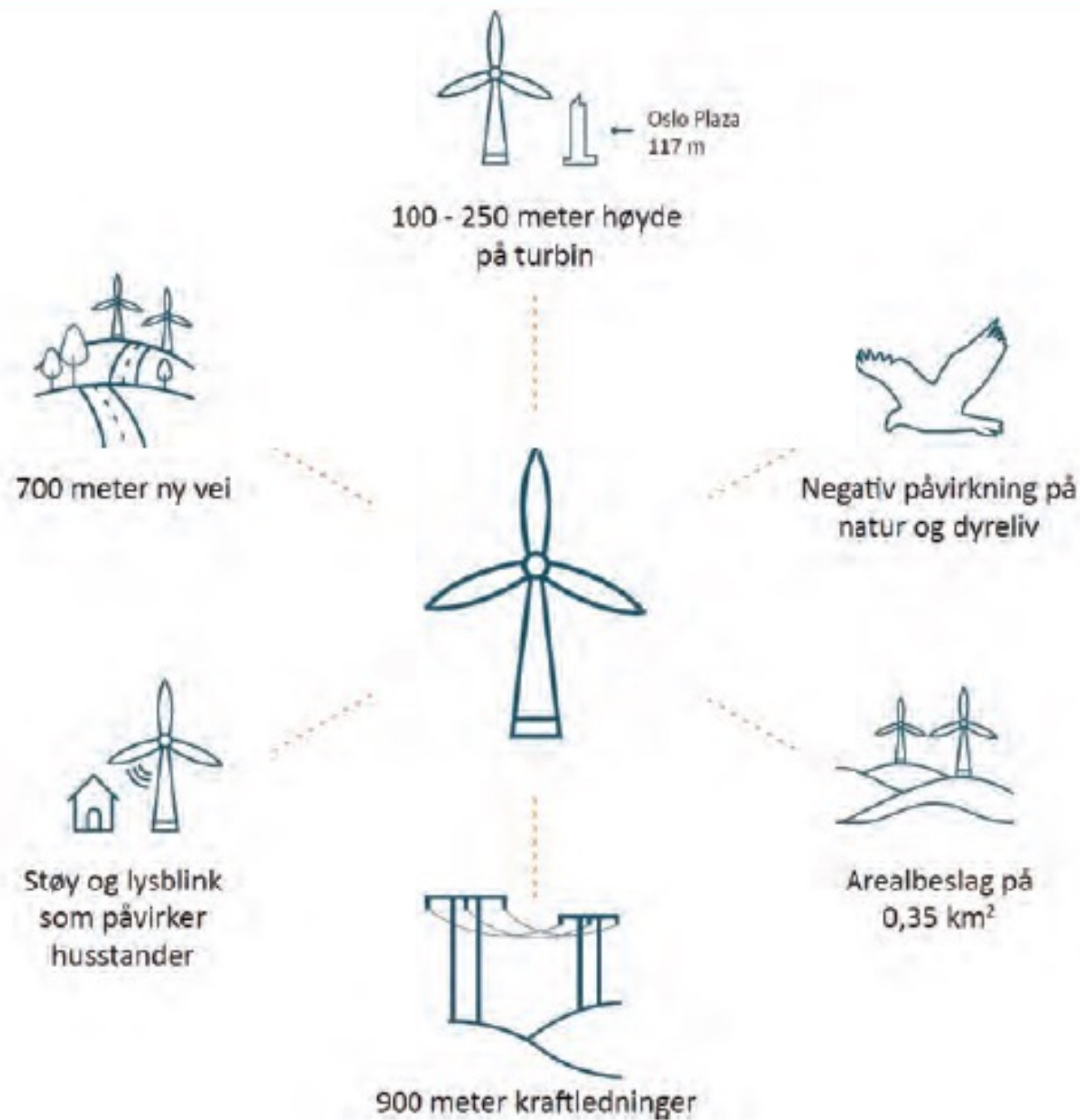
He never kept but one.

He promised to take my land and he took it.

Red Cloud of the Oglala Sioux

Well:

- taking that land was unjust.
- Process awful.
- Wasteful.
- But cultivation, and new control rights, had to come?



Trad. Miljø-
økonomi:
Synlighet,
støy,
arts mangfold,
friluftsliv,
turisme, hus-
og
hytteverdier

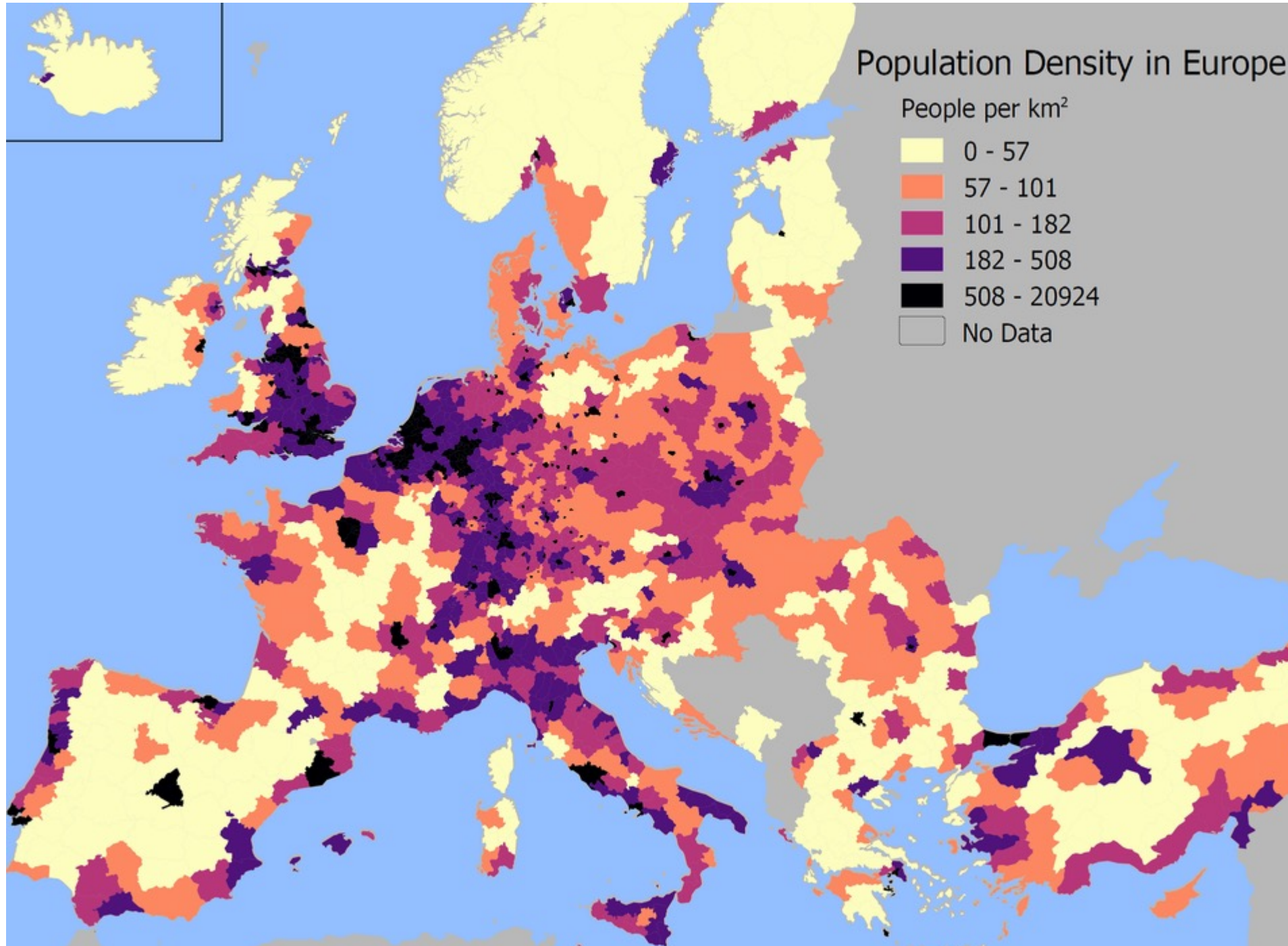
Figur 1: Typiske miljøvirkninger av vindkraft. Tallene er basert på godkjente konsesjonssøknader.

Institusjoner, eller kontrollretter

Eksempler: Over

1. En koloni,
2. En ku,
3. Et jaktområde, beiteområde (Powder River Country, Red Clouds kjæreste for sommerleir)
4. En utsikt
5. En fisk, eller fisk
6. En kvinne,
7. En slave
8. En bekk
9. En oppfinnelse
10. En atmosfære, en atmosfærisk grense
11. Fremtidige generasjoner

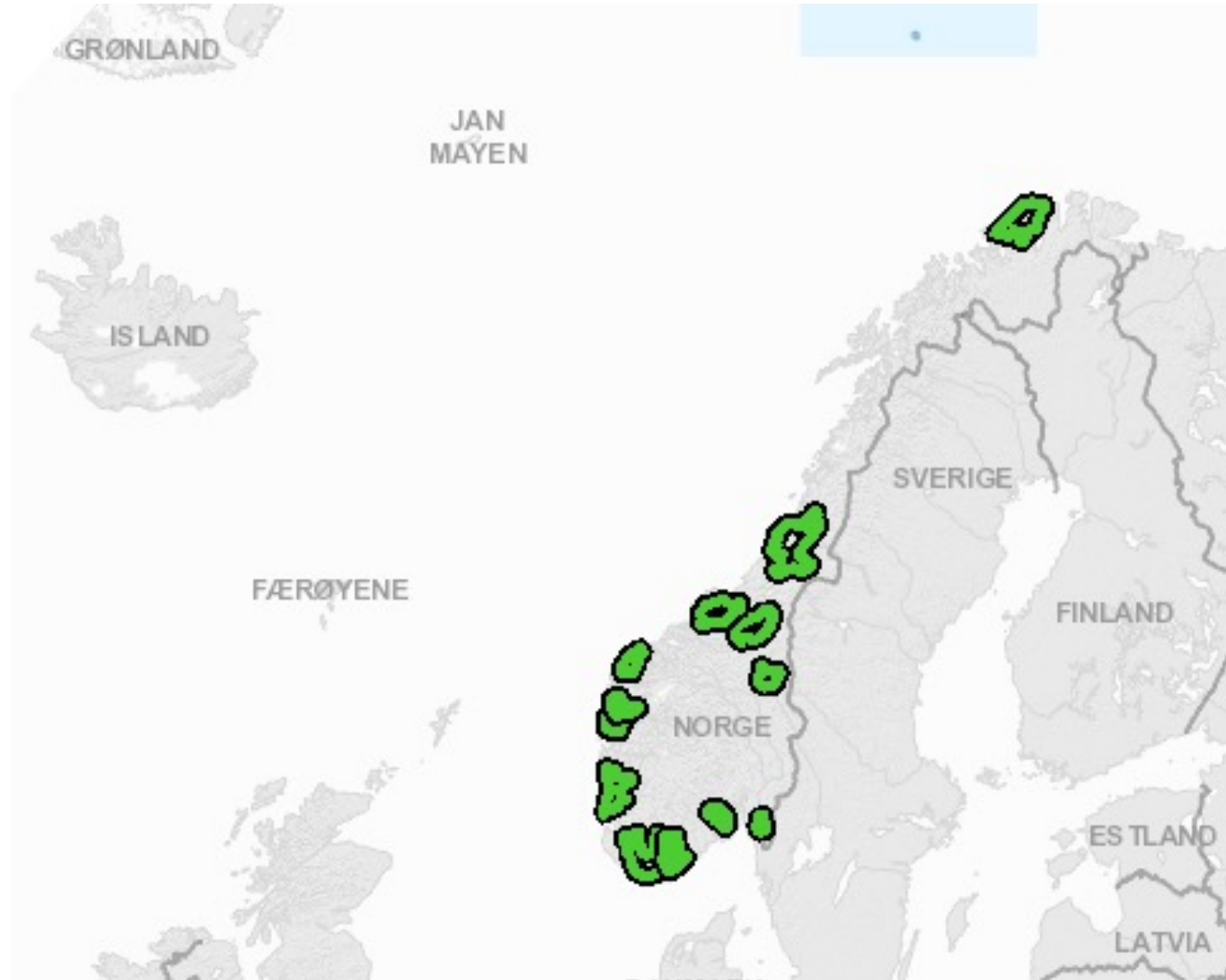
Når kontrollretter skifter: mot hva? Mot uutnyttet potensiale? I en prosess som reflekterer underliggende (realøkonomiske) endringer? Mot effektivitet? Mot katastrofe? Rettferd? Likhet?



Institusjoner
under utvikling,
men tregt:
Folketetthet:
Ingen har vel
mer (ledig)
vindutsatt land
enn Norge?

National planning framework for wind power, NVE 2019

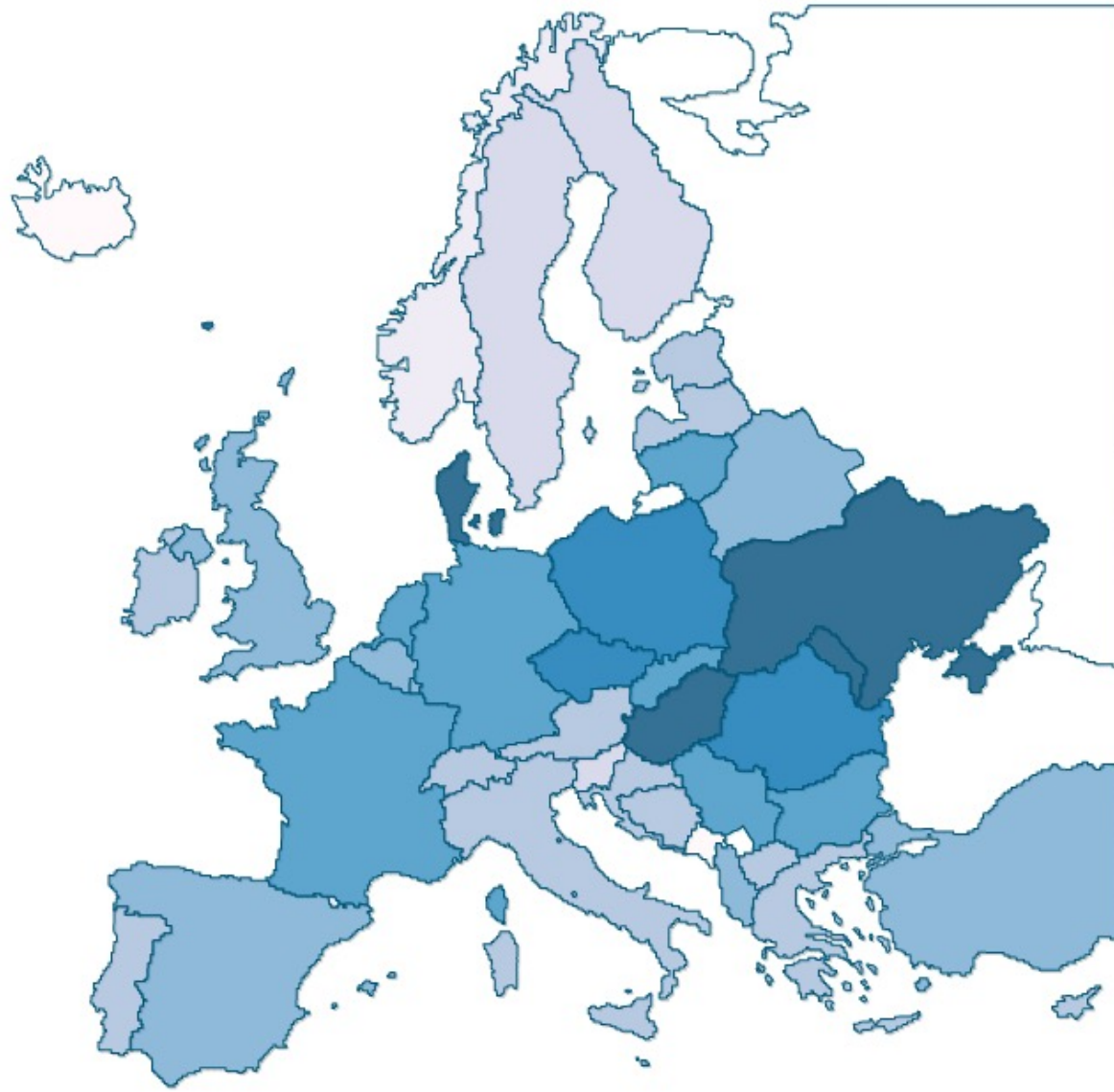
NHH



Kontrollretter:
med mye ledig
land, hvordan
tenker vi på den
overraskende
vindmotstanden i
Norge?
Spesielt: hvorfor
var den så
effektiv;
avgjørende?



Agricultural land: % (a focus on *existing* institutions)



- Norway is largely
 - *uncultivated*,
 - *Undeveloped (land)*.
- With this originates
 - *public access* institutions,
 - attitudes.

- Perhaps Norway has unusually *social control* rights to land.
- Land rights are dispersed, widely held
- Does *that* make windpower *difficult*?
Costly?



HENRIK LINDHJEM
Forskningsleder, Menon
Senter for Miljø- og
Ressursøkonomi (MERE)



ANDERS DUGSTAD
PhD-stipendiat,
Handelshøyskolen, Norges
miljø- og biovitenskapelige
universitet (NMBU)



KRISTINE GRIMSRUD
Seniorforsker i Statistisk
Sentralbyrå



ØYVIND N. HANDBERG
Seniorøkonom, Menon
Senter for Miljø- og
Ressursøkonomi (MERE)



GORM KIPPERBERG
Førsteamanuensis,
Handelshøgskolen ved
Universitetet i Stavanger



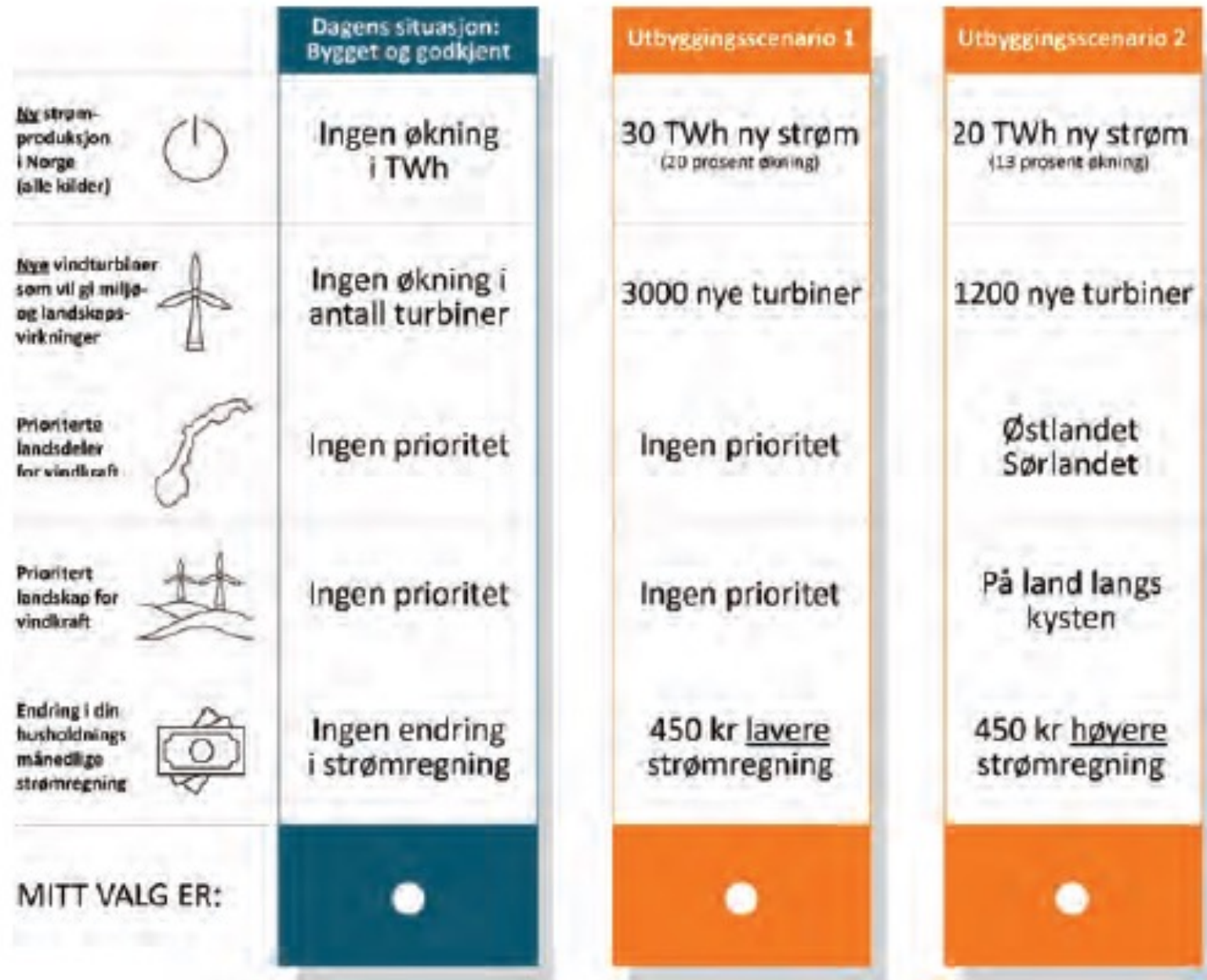
EIRIK KLØW
Samfunnsøkonom, Oslo



STÅLE NAVRUD
Professor,
Handelshøyskolen,
Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet (NMBU)

Vindkraft i motvind – Miljøkostnadene er ikke til å blåse av¹

NVEs framleggelse av nasjonal ramme for vindkraft på land har skapt mye diskusjon om de negative miljøvirkningene. Det samlede kunnskapsgrunnlaget mangler samfunnsøkonomiske vurderinger generelt og diskusjon av miljøkostnader spesielt. Vi gir en oversikt over en stor



- Funn:
- Kostn,
- Nærhet
- NIMBY
- etc

Figur 2: Eksempel på et valgkort

- An environmental problem must *arise* for protective institutions to emerge
- *Obligations* move upstream.
- *Rights* strengthen downstream (a nonCoasean idea)
- Consitution's para 112, 2014: right to unharmed env't



Jo da, skam og symbolpolitikk kan faktisk virke



Røykingen ble så godt som borte, overraskende fort og smertefritt, i et samspill mellom politikk og endrede normer. Det kan virke også i klimapolitikken.

🕒 1 min Publisert: 15.08.19 – 17.39 Oppdatert: en måned siden





Search ID: CX306019

“And here’s a list of food you can’t eat.”



Grunnlovens §112

«Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterslekten.

Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd.

Statens myndigheter skal iverksette tiltak som gjennomfører disse grunnsetninger.»



Hilsen
Besteforeldrenes klimaaksjon
Barnas klima - vår sak!



En oppstrømsteori om institusjonsutvikling:

Oppstrøms ligger en forurensende fabrikk. Da går vi oppstrøms. Krever endring.

Lenger oppstrøms – oppstrøms i en årsaksforstand – finner vi eiere, investorer.



En oppstrømsteori om institusjonsutvikling:

Det er godt mulig at i Norge – motintuitivt - er innmark billigere enn utmark

Uansett: Krig og plyndring er tidlig handel, primitiv handel

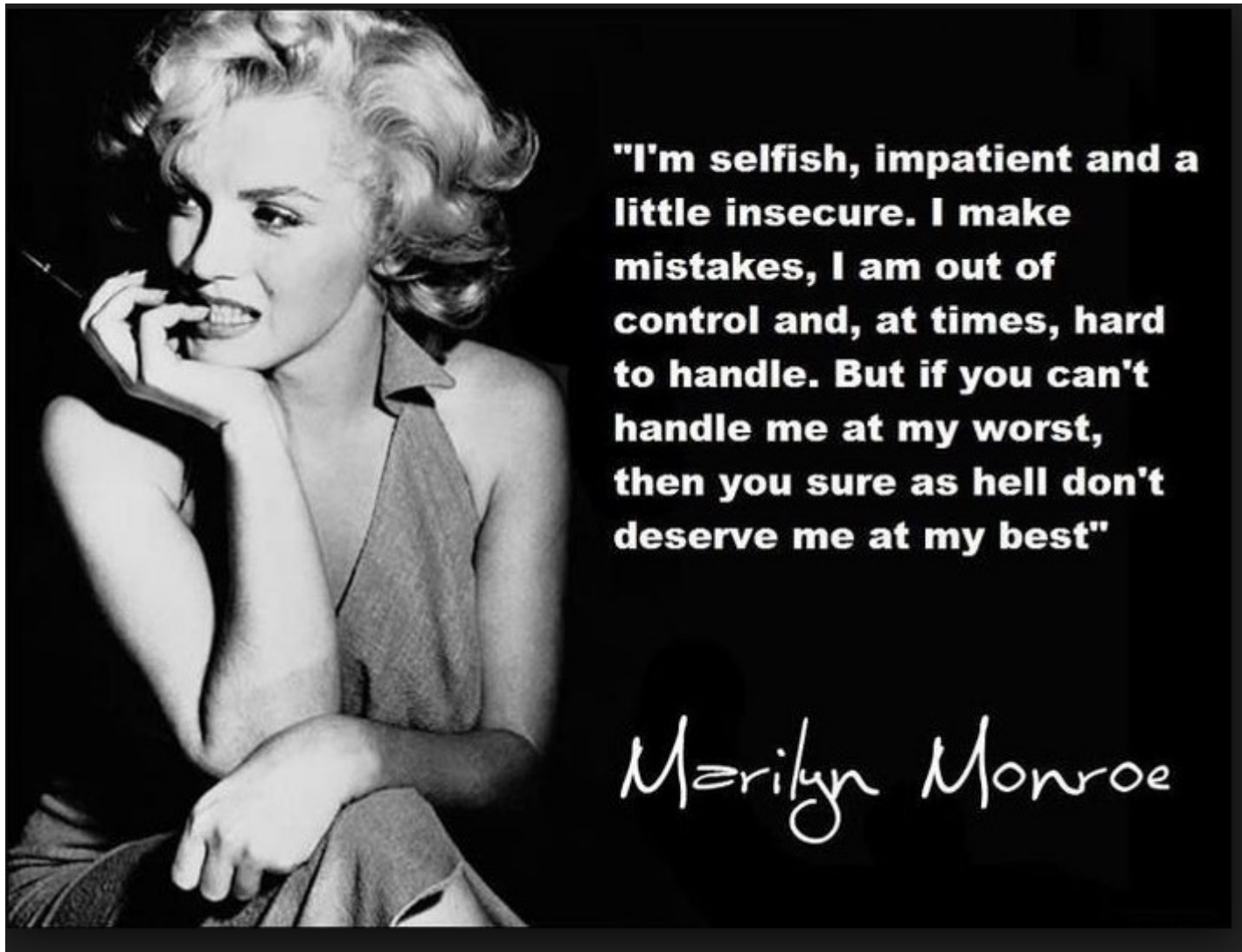
I Norsk sammenheng er miljøkostnad lokalt nødvendig å matche lokalt

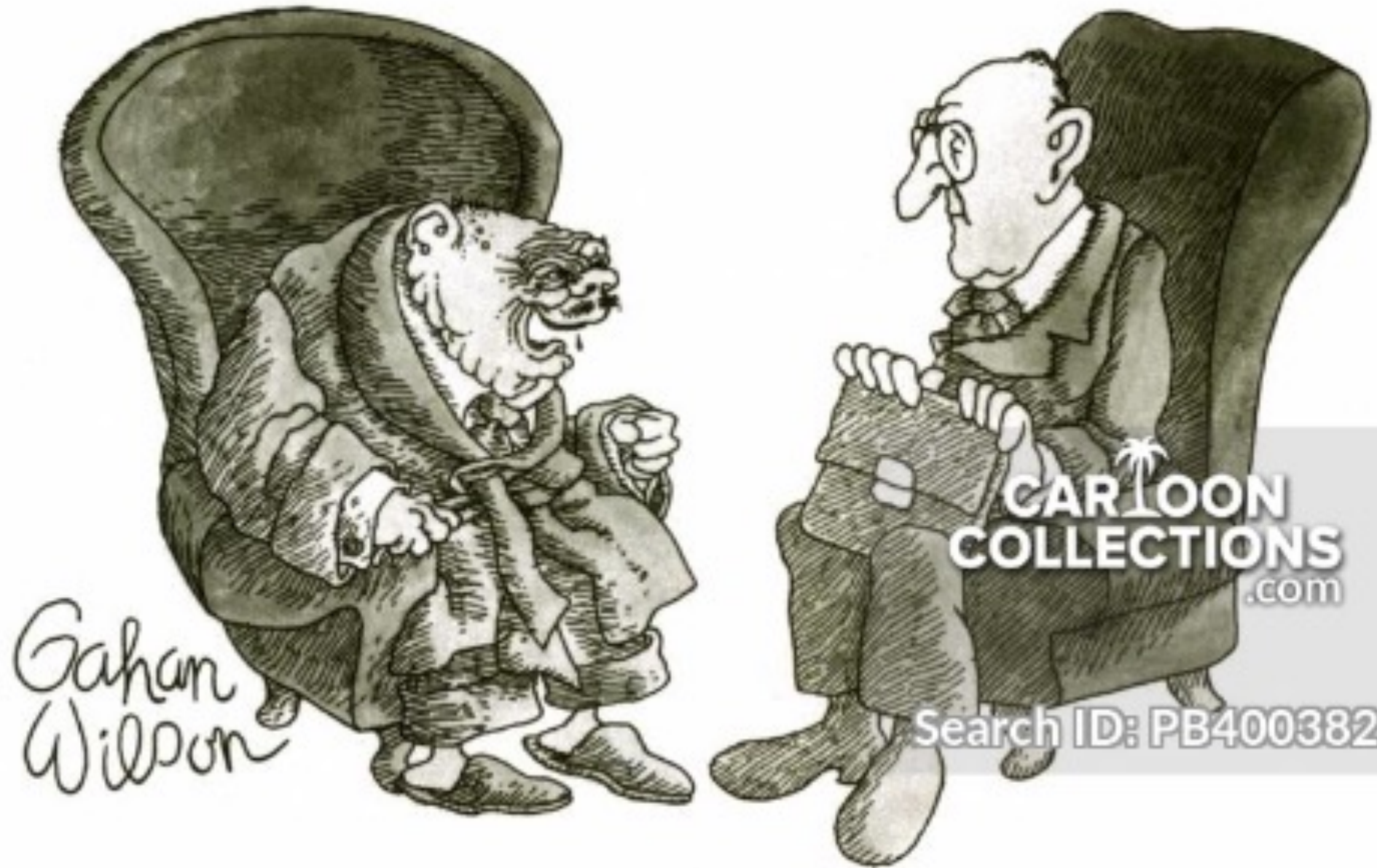
Sun Tsu: de kampene jeg vant var kamper jeg ikke kjempet





The market mechanism: as good as it gets





"I don't want to leave anyone or anything a goddamn cent!"



NHH



An upstream theory of institutional development:

A global public good (the atmosphere), is a recent discovery, a recent scarcity to regulate.

Thank you.

Gunnar.eskeland@nhh.no